

דין וחשבון

www.globes.co.il

עורכי דין • רואי חשבון • הליכים משפטיים

משפחה: קרב הסמכויות בין הערכאה הדתית לאזרחית

עו"ד רפי שדחי

בג"ץ בלם מחטף

כ"סרכן מוזנות" וכ"סרכן גט קשה" אשר נלחם להישמע בטענות סמכות שתכליתה לסגור בפני ילדיו את שערי בית המשפט לענייני משפחה, כשבאותה נשימה הוא בוחר להרעיב את ילדיו.

שופטי בג"ץ ציינו, כי אפילו לאחר שבית הדין הרבני האזורי (שלו, לטענת האב, יש סמכות) הורה לאב לשלם את החיוב שנפסק למוזנות הקטינים, הוא המשיך להתנער מצורכי ילדיו, וצבר חוב מוזנות של כ-150 אלף שקלים. התנהלותו של בעל-הדין הוגדרה ע"י בית המשפט העליון, כשימוש לרעה בהליכי משפט; והמסר שלהם היה - ידעו ציבור המתדיינים, כי אדם המבקש סעד צריך לפנות לערכאות השיפוט ביריים נקיות (בג"ץ 787/14) (כב' השופטים י' דנציגר, ג' הנדל וע' ברון).

בית הדין הרבני הגדול. התעלם מעקרון הכיבוד ההדדי שבין הערכאות (צילום: פלאש 90)

הכותב עוסק בדיני משפחה

המחלוקת בין בתי-הדין הרבניים לבתי-הדין האזרחיים - בענייני סמכויות - אינן דבר חדש בעולם המשפט. לאחרונה נדרש בג"ץ שוב לתת פסק-דין המכריע במחלוקת שעניינה "מרוץ הסמכויות" שבין בתי-הדין הרבניים לבין בתי המשפט האזרחיים, ובעניינינו כאן, בתי המשפט לענייני משפחה.

הקרב הניטש בין הערכאה הרתית לערכאה האזרחית, לגבי זהות הערכאה שלה תינתן סמכות השיפוט לרון במחלוקות הנלוות לגירושין, הוא קרב עתיק, ונדרמה היה שהדין הולכים ושוככים, בעיקר לאחר תיקון "חוק יחסי ממון בין בני-זוג", שביטל את התלות בין מתן הגט בפועל לבין חלוקת הרכוש בין בני-הזוג. כיום, רוב הסכסוכים על עניינים שונים הנלווים לגט, כגון: מוזנות, משמורת ילדים, חלוקת רכוש וכד', נדונים בבתי המשפט לענייני משפחה, ומועטים המקרים שבהם בוחר מי מהצדדים - לרוב הבעל, מתוך אמונה (שגויה) שהשיפוט הרתי מיטיב עם גברים - לכרוך לתביעת הגירושין המוגשת לבתי-הדין הרבניים, את יתר הנושאים שבמחלוקת.

עם זאת, לאחרונה, נדרש שוב בית המשפט העליון בירושלים, ביושבו כבג"ץ, לשמש כ"שוטר" ולהכריע במאבק סמכות שניטש בין הערכאה הרתית לאזרחית, ובלם את הכמעט אנרכיה שעלולה הייתה ליצור החלטת בית הדין הרבני הגדול בירושלים. החלטת בית הדין התעלמה מעקרון הכיבוד ההדדי שבין הערכאות, מכך שבית המשפט לענייני משפחה כבר דן וקצב את המוזנות לילדי בני-הזוג, ואפילו מהעובדה שבית הדין הרבני האזורי עצמו, סבר והחליט שהסמכות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה, ולא לו.

מדובר באב שניסה לחסום את דרכם של ילדיו הקטינים מלהגיש נגדו (באמצעות אמם) תביעת מוזנות בבית המשפט לענייני משפחה. האב טען בפני בית הדין הרבני האזורי, כי בית הדין הוא שקנה סמכות לרון במוזנות הילדים, אך האישה התנגדה לסמכות, כפי זכותה וזכויות הקטינים, ובחרה להגיש את תביעת מוזנות הילדים לבית המשפט לענייני משפחה. יצוין, כי בית הדין הרבני האזורי פסק בעבר, כי הסמכות בעניין מוזנות הילדים נתונה לבית המשפט לענייני משפחה, וכבר בחודש פברואר 2013 פסק בית המשפט לענייני משפחה מוזנות זמניים לקטינים.

במקום לכבד את ההחלטות שניתנו ע"י בית המשפט ובית הדין, בחר האב להרבות בהליכים, ותוך שהוא נמנע מלשלם את המוזנות, הגיש לבית הדין הרבני הגדול ערעור על החלטת בית הדין האזורי, שהחליט שהסמכות בעניין המוזנות נתונה לבית המשפט לענייני משפחה. בחודש נובמבר 2013, שנה לאחר שנפתחו ההליכים המשפטיים בין הצדדים, ותשעה חודשים לאחר שבית המשפט לענייני משפחה כבר פסק את מוזנותיהם (הזמניים) של הילדים, בחר בית הדין הרבני הגדול להכריע כי הסמכות לרון במוזנות הילדים, נתונה דווקא לבית הדין הרבני, ולא לבית המשפט לענייני משפחה.

יצוין, שבמקרה זה בית הדין האזורי ניסה מצידו להגן על עקרון העל המהייב כבוד הדדי

בג"ץ נקרא לשמש כ"שוטר" במאבק סמכות שניטש בין הערכאה הדתית לאזרחית

בין ערכאה אחת לסמכותה של ערכאה אחרת, אלא ששיקולי בית הדין הרבני הגדול, שביטל את החלטת בית הדין האזורי, נובעים כנראה ממניעים אחרים. יהיו מניעיו של בית הדין הרבני הגדול אשר יהיו, אין אנו כציבור יכולים לסבול מציאות שבה שתי ערכאות בעלות סמכות מקבילה (מעמדן זהה), יכריעו באותו נושא ובין אותם בעלי דין, ויגיעו בסופו של יום לתוצאה שונה. בתי המשפט לענייני משפחה ובתי הדין האזוריים אינם יושבים כערכאות ערעור זו על החלטתה של זו, וטובת הציבור מחייבת הקפדה כי לא 'תיפתח הדלת' למתן הכרעות סותרות ע"י ערכאות השיפוט השונות. החלטתו של בית הדין הרבני הגדול, תמוהה, ולא ברור מדוע בחרו כבוד הדיינים להתעלם משיקולי הכבוד ההדדי, היעילות הדיונית, התועלת שבחיסכון בהתדיינות, ובעיקר מניעת המבוכה והפגיעה באמון הציבור, הנלוות למתן החלטות סותרות ע"י ערכאות שיפוט שונות. למלם של אלה המצדדים ביעילות דינית ובהקפדה על כבודן של ערכאות השיפוט, בית המשפט העליון קרא לסדר את בית הדין הרבני הגדול, והורה על ביטול החלטתו. ראוי לציין, כי קריאה נבונה של פסק הדין מלמדת ש'על הדרך', שלח בג"ץ מסר נוסף לציבור המתדיינים, ומעבר למבחני הסמכות ה'יבשים' ששימשו להכרעתו. בשאלה השנויה במחלוקת, הביע בגלוי את מורת רוחו מחוצפתו ומהתנהלותו המשפטית של האב (שהוגדר בפסק הדין

ועידת ישראל לעסקים The Israel Business Conference 2015 • בדצמבר • 7-6 מלון דיוויד אינטרקונטיננטל, תל-אביב

דומינו מזרח-תיכוני

התפוכות במזרח-התיכון מערערות את היציבות האזורית הרגישה מטבעה, וכך כל תרחיש כמעט גורר תגובה, בשיטת אפקט הדומינו, במדינות האזור. התפוררותה של סוריה, השינויים במאזן הכוחות האזורי, הסכם הגרעין עם איראן, המשבר בין רוסיה וטורקיה, עליית כוחות רדיקליים חדשים, כמו ארגון הטרור דאע"ש, המאיימים על עתיד האזור כמו גם על מדינות העולם, גורמים לעליית החששות הביטחוניים, אך אולי יוצרים גם הזדמנויות אזוריות מדיניות.

האם המזרח-התיכון משנה פניו? מה הן ההשלכות הביטחוניות-כלכליות על ישראל? איך ישפיע הטרור העולמי על ישראל ועל כל האזור?

בוועידת ישראל לעסקים יתקיים דיון מליאה מיוחד בנושא המזרח-התיכון: תרחיש מדיניים-ביטחוניים, והיבטים כלכליים, בהשתתפות מומחים בינלאומיים.

מבוא:

חגי גולן, עורך ראשי, גלובס

דיון בהשתתפות:

השגריר צ'רלס ריס, סגן נשיא, מכון המחקר Rand, לשעבר דיפלומט בשגרירות ארה"ב כבגדד ושגריר ארה"ב ביוון

מייקל סינג, מנכ"ל, Washington Institute למדיניות המזרחית. לשעבר יועץ אסטרטגי, The White House

ג'ורא איילנר, אלוף במילואים, לשעבר יו"ר המועצה לבטחון לאומי

אהוד יערי, פרשן לענייני המזרח, חדשות ערוץ 2

מנחה: אליוט גוטמן, עורך דסק המזרח התיכון, Bloomberg Television

30% הנחה לחנויי גלובס

לפרטים והרשמה:

5988*

www.globes.co.il/ibc2015